

Het toegenomen koolzuurgehalte op de rijwegen werkt als factor in de schade, men ademt daardoor dieper in, naarmate de lucht minder respirabel moet worden geacht; de overige bestanddelen fungeren dan tezamen als vermenigvuldigetal.

Literatuur: EERLAND (1952) *N.T.v.G.* 96, 662. DEELMAN (1952) *N.T.v.G.* 96, 1850. SLUYTERS (1952) *N.T.v.G.* 96, 2024. JUDGE, *The testing of high speed internal combustion engines.*

's-Gravenhage, 29 Augustus 1952

F. H. SMALT

Naar aanleiding van de ingezonden mededeling van collega SLUYTERS¹ zou ik het volgende willen opmerken. De conclusie waartoe ik meen te moeten komen is, dat er behalve het roken ook nog andere factoren van betekenis moeten zijn. Dat in vroeger jaren het longcarcinoom niet voorkwam, terwijl er toch veel werd gerookt, zowel sigaren als cigarettten, is de grondslag van mijn betoog. Dat het inhaleren van bijzondere betekenis zou zijn, wil en kan ik niet als mogelijke factor ontkennen, doch ik meen te weten, dat men dit vroeger ook wel deed. Als het zo sporadisch werd gedaan als collega SLUYTERS doet voorkomen, is het toch vreemd, dat men toen reeds van „sedotten” sprak. Mij dunkt, als men toen reeds een woord gebruikte om deze rook-techniek aan te geven, zal het „sedotteren” toch stellig niet zo heel zeldzaam zijn geweest. Als obligate factor voor het ontstaan van deze gezwellen kan het daarom naar mijn mening niet gelden.

Naar aanleiding van de ingezonden mededeling van collega BRUINSMA wil ik gaarne het volgende opmerken. In mijn antwoord kan het niet de bedoeling zijn het gehele probleem van de celdiagnostiek aan te roeren. Dit zal in breder verband geschieden.

BRUINSMA schrijft, dat het bepaald onjuist is, dat ik de diagnose *carcinoom* – bedoeld is op losse cellen in het praeparaat: één, enkele, verscheidene – verwerp. Deze uitspraak verwondert mij als ik in de 4e alinea lees: dat overgangsvormen en metaplasie het de cytoloog zo moeilijk maken! De schrijver stelt daarmee zelf de moeilijkheden scherp in het licht.

Als wij losse cellen of enkele losse cellen in het sputum aantreffen die inderdaad door haar uiterlijk voor gezwelcellen kunnen worden aangezien, geven wij toch niet de diagnose van gezwel af, hoe sterk het vermoeden hiervan ook is. Doch wij geven dan de diagnose af: vermoeden van gezwel! Waarom doen wij dit? Omdat het de long betreft, waarbij onze diagnose terstond tot ernstige en levensgevaarlijke operaties aanleiding geeft. Het risico dat in zulke gevallen in de door BRUINSMA gesuggereerde gedragslijn gelegen is, mag naar het mij voorkomt *niet* door de patholoog-anatoom worden genomen. Wij geven er de voorkeur aan het onderzoek te herhalen, in de hoop een cel-conglomeraat te vinden, dat ons tot een stevige en onaantastbare conclusie brengt.

Ik meen mij niet te verhoovaardigen als ik zeg: ik blijf mijn mening handhaven, dat het verstandig is bij het sputumonderzoek niet tot het uiterste te willen gaan op losse cellen alleen.

De film heb ik gezien. De diagnose wordt in deze gevallen gesteld op *celgroep*-diagnose, doch dat was niet het uitgangspunt van de schrijver. Ook ik ben voor coördinatie. Doch ik vertrouw, dat men wel wil bedenken, dat het opstellen van richtlijnen die een ieder kan en wil toepassen, stellig geen eenvoudige zaak is.

De suggestie van collega SMALT zou men zeer wel kunnen toetsen aan de sterftestatistiek in samenhang met het beroep. Ook is er experimenteel werk verricht. Een conclusie heeft dit laatste niet opgeleverd. Deze behoeft trouwens niet zo maar op de menselijke pathologie van toepassing te zijn. Ik meen te weten, dat oudere statistische onderzoeken over kanker en beroep in deze geen aanwijzing hebben gegeven.

¹A. SLUYTERS (1952) *N. T. v. G.* 96, 2024.

Amsterdam, 6 September

H. T. DEELMAN

NORITBEHANDELING BIJ ULCUS CRURIS

Na lezing van het artikel van RENSINK¹ over noritbehandeling bij *ulcus tropicum* heb ik drie *ulcera cruris varicosa* op dezelfde manier behandeld. Het grootste *ulcus* mat 3 bij 4 cm. Op de zweer strooide ik een dikke laag noritpoeder, en daarover legde ik een los verband met penicillinecrème (1000 E per cm³). Terwijl de patiënt bedrust hield, werd dit verband zo lang mogelijk op zijn plaats gelaten en ongeveer om de 4 dagen verwisseld. Het resultaat was verrassend: alle zweren waren na twee weken gesloten. Er was geen spoor van korstvorming op de wond, alles was gaaf geëpithelialiseerd.

Wellicht reageren verschillende soorten van ulcera goed op norit. Het is de moeite waard dit verder uit te werken.

Literatuur: E. H. RENSINK (1952) *N.T.v.G.* 96, 1874.

Gennep, 30 Augustus 1952

P. BREMER

DE REACTIE VAN KONSULOFF

Reeds enige publicaties zijn verschenen, waarin is gezegd, dat de reactie van KONSULOFF eigenlijk wordt veroorzaakt door het ACTH-gehalte van de urine van een zwangere. Een zeer geringe concentratie (0,001 gamma) kan op de chromatophoren van een amphibie nog invloed uitoefenen. Hierover bestaat geen twijfel. Toch ontwikkelen zich twee richtingen.

De eerste zegt: de reactie der chromatophoren op ACTH is zo specifiek, dat deze voor ijking kan worden gebruikt. Bepalingen op deze wijze verricht, moeten goed overeenstemmen met uitkomsten, welke met de methode van SAYERS zijn behaald. Voor deze groep kan een der andere hormonen der hypophyse — het intermedine niet uitgesloten — de chromatophoren-reactie alleen geven door verontreiniging met ACTH.

Een tweede groep hoopt door speciale chemische en andere methodes uit de hypophyse-hormonen toch nog een fractie te isoleren, niet identiek met ACTH, en toch in staat de chromatophoren-reactie te geven.

Clinische gegevens wijzen er op dat ACTH op de chromatophoren werkt. Wordt ACTH therapeutisch ingespoten, dan ziet men als bijwerking onder andere pigmentaties van de huid; hetzelfde neemt men waar bij een lijder aan de ziekte van CUSHING, in welke gevallen behalve een bijnierschorshyperfunctie een hypophysefactor werkzaam is. Bij lijders aan de ziekte van ADDISON zouden de pigmentaties ook door ACTH worden veroorzaakt, dat onverbruikt circuleert en wel in versterkte mate als compensatie. Rechtstreeks op de menselijke huid gebracht, geeft ACTH op den duur een donkere verkleuring, en bij vitiligo heeft men hiervan met succes gebruik gemaakt (injecties). Dezelfde pigmentaties ziet men ook bij een zwangere; bovendien produceert de placenta zeker ACTH; 1 kg placenta bevat 4-5 IE, volgens SAYERS zeer hoog. Dit ACTH circuleert in het bloed van de moeder, kan echter de placenta-barrière passeren en veroorzaakt bij de vrucht bijnierschorshyperplasie; ook bij de moeder wordt de bijnierschors hyperplastisch; bovendien ontstaan huidpigmentaties en striae zoals bij de ziekte van CUSHING. Ten slotte bereikt het ACTH de nier en wordt het met de urine uitgescheiden; zelfs sporen geven nog de chromatophorenreactie.

De wijze waarop de placenta tijdens de zwangerschap de bijnierschorshyperfunctie veroorzaakt en reguleert hangt met de ACTH-uitscheiding in de urine en de chromatophorenreactie ten nauwste samen.

Literatuur: SULMAN (1952) *Lancet* 6 Juni, bl. 1161

29 Augustus 1952

R. SCHUURMANS

BERICHTEN

BUITENLAND

WERELDBERICHTEN. — DE VIJFDE ALGEMENE VERGADERING VAN DE WERELDGEZONDHEIDSORGANISATIE. De *Chronique de l'Organisation mondiale de la Santé* (Augustus 1952) bevat belangwekkende beschouwingen en gegevens over de organisatie en de plannen voor het jaar 1953. De lijn die men tot nog toe heeft gevolgd zal worden doorgetrokken, in het bijzonder ook de samenwerking met andere organisaties en het onderscheiden van de meeste urgente vraagstukken. Wat de epidemiologische diensten betreft hoopt men zich in het jaar 1953 rekenschap te kunnen geven van de uitkomsten der nieuwe conventie, het Reglement sanitaire international, dat dezer dagen, 1 October, in werking treedt. Op statistisch gebied blijft men streven naar grotere belangstelling bij de artsen voor ziekten en sterftestatistiek. Wat de biologische standaardisatie van geneesmiddelen betreft, ondervindt zij de hulp van het Institute for Medical Research te Londen. Bij een lange reeks van besmettelijke ziekten geeft de organisatie hulp ter bestrijding. Aan deze reeks is thans ook de lepra toegevoegd.

Van de andere gebieden, waarop Genève activiteit ontwikkelt, vermeldt het programma voor 1953 de organisatie van gezondheidsdiensten, technische hygiëne en opleiding van hygiënisten en hygiënische hulpkrachten.

De omvang van het programma wekt, zoals begrijpelijk is, zekere spanningen binnen